

Skatteutskottets betänkande

1983/84: 11

om beskattningen av realisationsvinster på börsaktier, m. m. (prop. 1983/84: 48)

Sammanfattning

I betänkandet behandlas – förutom propositionen – motionsyrkanden om avslag helt eller delvis på propositionen. Utskottet, som tillstyrker propositionen och avstyrker samtliga motionsyrkanden, föreslår en mindre justering av förslaget till lag om omsättningsskatt på vissa värdepapper. Reservationer för avslag anmäls av m och fp såvitt avser propositionen i dess helhet och av c såvitt avser förslaget till omsättningsskatt.

Propositionen

Regeringen (finansdepartementet) föreslår i proposition 1983/84: 48 att riksdagen antar vid propositionen följande förslag till

1. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370),
2. lag om skatt på omsättning av vissa värdepapper,
3. lag om ändring i skattebrottslagen (1971: 69),
4. lag om ändring i lagen (1971: 1072) om förmånsberättigade skattefordringar m. m.

I propositionen föreslås som ett led i regeringens ekonomisk-politiska åtgärder en ökning av skatteuttaget på handeln med aktier. Förslag till åtgärder läggs fram i två skilda hänseenden.

För det första föreslås en skärpning av realisationsvinstbeskattningen på börsaktier som avyttras efter minst två års innehav. Ökningen av skatteuttaget åstadkoms genom att den s. k. schablonregeln för beräkning av anskaffningskostnad på sådana aktier ändras. F. n. innebär regeln att en skattskyldig kan välja att ta upp halva försäljningspriset för en avyttrad aktie som anskaffningskostnad. Enligt förslaget i propositionen skall i stället endast 25 % av försäljningspriset utgöra anskaffningskostnad när schablonregeln tillämpas.

För det andra föreslås att en ny punktskatt införs på omsättning av aktier och vissa andra värdepapper. Skatten föreslås utgå med 0,5 % av köpesumman hos såväl säljaren som köparen. Fondkommissionärerna föreslås bli skattskyldiga för omsättning som de medverkar i. Även den som i större omfattning omsätter värdepapper utan att vara fondkommissionär föreslås bli skattskyldig.

Lagförslagen har följande lydelse.

1 Riksdagen 1983/84. 6 saml. Nr 11

Rättelse: S. 17 och s. 19 i hemställan. Texten "och 1983/84:158" flyttas från rad 3 till sista raden i hemställan.

1 Förslag till

Lag om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370);

Härigenom föreskrivs att punkt 2 b av anvisningarna till 36 § kommunalskattelagen (1928: 370) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Anvisningar till 36 §

2 b¹ Avyttras aktie eller andel i aktiefond och har aktien eller andelen innehafts två år eller mera (äldre aktie eller andel), gäller bestämmelserna i andra och tredje styckena.

Som anskaffningskostnad för äldre aktie eller andel anses i regel den genomsnittliga anskaffningskostnaden för samtliga äldre aktier eller andelar av samma slag som den avyttrade, beräknat med hänsyn till faktiska anskaffningskostnader och inträffade förändringar beträffande innehavet.

Anskaffningskostnad för äldre aktie, som är noterad på börs eller föremål för liknande notering, och för äldre andel i aktiefond får bestämmas till ett belopp som motsvarar *hälften* av vad den skattskyldige erhåller för aktien eller andelen efter avdrag för kostnad för avyttringen. Kan den skattskyldige göra sannolikt att en beräkning enligt andra stycket leder till ett högre belopp, skall dock detta högre belopp anses som anskaffningskostnad.

Anskaffningskostnad för äldre aktie, som är noterad på börs eller föremål för liknande notering, och för äldre andel i aktiefond får bestämmas till ett belopp som motsvarar *25 procent* av vad den skattskyldige erhåller för aktien eller andelen efter avdrag för kostnad för avyttringen. Kan den skattskyldige göra sannolikt att en beräkning enligt andra stycket leder till ett högre belopp, skall dock detta högre belopp anses som anskaffningskostnad.

Avyttras delbevis eller teckningsrätt till äldre aktie, som avses i tredje stycket, tillämpas bestämmelserna i det stycket. Därvid avser andra meningen den del av anskaffningskostnaden för aktien, beräknad enligt andra stycket, som belöper på delbeviset eller teckningsrätten.

Vid avyttring för senare leverans av aktie som är avsedd att förvärvas i anslutning till leveransen (terminsaffär), skall skattepliktig realisationsvinst anses ha uppkommit, trots att aktien förvärvas efter avyttringen. Motsvarande gäller om avyttringen avsett lånad aktie, som skall återställas till långivaren genom överlämnande av aktie av samma slag förvärvad i anslutning till återställandet (blankningsaffär). Vinst eller förlust vid blankningsaffär skall beräknas som skillnaden mellan vad som erhålls vid avyttringen av den lånade aktien och anskaffningskostnaden för motsvarande aktie, som återställs till långivaren. Har aktien inte återställts till långivaren före utgången av det år, som följer närmast efter avyttringsåret, skall skillnaden mellan vad den skattskyldige erhållit för den avyttrade aktien och värdet av motsvarande aktie – beräknat efter den lägsta betalkurs eller, om sådan saknas, den lägsta köpkurs, som noterats från avyttringsdagen till utgången av sistnämnda år – anses som skattepliktig reali-

¹ Senaste lydelse 1981: 264

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

sationsvinst. Avdragsgill realisationsförlust skall därvid ej anses ha uppkommit. Om vid återlämnandet av ifrågavarande aktie denna anskaffats till ett pris, som är lägre än det som beräknats vid tidigare vinstberäkning, skall skillnaden tas upp som skattepliktig realisationsvinst det år då aktien återställts till långivaren. Har i stället förlust uppkommit är denna att anse som avdragsgill realisationsförlust.

Har här i riket bosatt skattskyldig förvärvat utländsk aktie från annan sådan skattskyldig och samtidigt förvärvat en rättighet att omplacera aktien i annan utländsk aktie (switchrätt) gäller följande. Kostnad för förvärvet av denna rättighet eller ersättning i samband med avyttring av densamma skall vid beräkningen av skattepliktig realisationsvinst eller avdragsgill realisationsförlust i samband med avyttring av den utländska aktien inte inräknas i anskaffningskostnaden eller den erhållna likviden för aktien.

Vad i femte och sjätte styckena sägs om aktie gäller även annan egendom som avses i 35 § 3 mom.

Denna lag träder i kraft dagen efter den dag, då lagen enligt uppgift på den har kommit ut från trycket i Svensk författningssamling. De nya bestämmelserna tillämpas i fråga om avyttringar som sker efter den 24 oktober 1983.

+1 Riksdagen 1983/84. 6 saml. Nr 11

2 Lag om skatt på omsättning av vissa värdepapper

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Till staten skall enligt denna lag erläggas skatt på omsättning av aktier, konvertibla skuldebrev, skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning, interimisbevis, teckningsrättsbevis, optionsbevis och delbevis. Med omsättning avses köp och byte.

2 § Ett köp skall anses innefatta ett säljled och ett köpled och ett byte dubbla sälj- och köpled.

För en omsättning skall skatt erläggas såväl i säljledet som i köpledet.

När en fondkommissionär handlar för egen räkning utgår inte skatt för hans led.

3 § Skattskyldig är fondkommissionär som sluter avtal om omsättning av värdepapper som avses i 1 § eller medverkar till ett sådant avtal.

Vid omsättning där fondkommissionär inte medverkar är den skattskyldig som under ett halvt kalenderår omsätter värdepapper som avses i 1 § till ett värde av minst 500 000 kronor.

4 § Skatten utgår med fem promille av överlåtelsesumman (vederlaget). I vederlaget inräknas inte courtage, därmed jämförlig ersättning eller skatt. Har vederlaget bestämts i utländskt myntslag räknas det om till svenska kronor enligt bankernas noterade säljkurs på avslutsdagen.

5 § En fondkommissionär får av sin uppdragsgivare eller avtalspart ta ut ett belopp som svarar mot den skatt för den aktuella omsättningen för vilken fondkommissionären är skattskyldig.

6 § Skattskyldighet inträder när avslut sker.

7 § Riksskatteverket är beskattningsmyndighet för skatt enligt denna lag.

8 § Skattskyldiga skall anmäla sig till beskattningsmyndigheten för registrering. Den som godkänns som fondkommissionär skall anmäla sig innan verksamheten påbörjas och annan skall anmäla sig när omsättningen under ett halvt kalenderår uppgått till 500 000 kronor.

9 § Den som är skattskyldig skall lämna deklaration för bestämda redovisningsperioder.

Redovisningsperioden är kalendermånad för den som är skattskyldig enligt 3 § första stycket och halvt kalenderår för den som är skattskyldig enligt 3 § andra stycket.

Deklarationen skall ha kommit in till beskattningsmyndigheten senast den 25 i månaden efter redovisningsperioden. I deklarationen skall redovisas skatt för den omsättning för vilken skattskyldighet inträtt under redovisningsperioden.

10 § Lagen (1959:92) om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning tillämpas i fråga om skatt enligt denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1984 och tillämpas på avslut som sker efter ikraftträdandet. Den som vid ikraftträdandet driver verksamhet som fondkommissionär skall senast den 10 januari 1984 anmäla sig för registrering hos riksskatteverket. Den första redovisningsperioden för den som är skattskyldig enligt 3 § första stycket skall vara januari–mars 1984.

3 Förslag till

Lag om ändring i skattebrottslagen (1971: 69)

Härigenom föreskrivs att 1 § skattebrottslagen (1971: 69) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Denna lag gäller i fråga om skatt eller avgift enligt

1. lagen (1908: 128) om bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter, förordningen (1927: 321) om skatt vid utskiftning av aktiebolags tillgångar, kommunalskattelagen (1928: 370), förordningen (1933: 395) om ersättningsskatt, lagen (1941: 416) om arvsskatt och gåvoskatt, lagen (1946: 324) om skogsvårdsavgift, lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt, lagen (1947: 577) om statlig förmögenhetsskatt, lagen (1958: 295) om sjömansskatt, lagen (1982: 1194) om hyreshusavgift, lagen (1983: 219) om tillfällig vinstskatt,

2. lagen (1941: 251) om särskild varuskatt, lagen (1957: 262) om allmän energiskatt, lagen (1961: 372) om bensinskatt, lagen (1961: 394) om tobaksskatt, stämpelskattelagen (1964: 308), lagen (1968: 430) om mervärdesskatt, lagen (1972: 266) om skatt på annonser och reklam, lagen (1972: 820) om skatt på spel, lagen (1973: 37) om avgift på vissa dryckesförpackningar, vägtrafikskattelagen (1973: 601), lagen (1973: 1216) om särskild avgift för oljeprodukter, bilskrotningslagen (1975: 343), lagen (1977: 306) om dryckesskatt, lagen (1978: 69) om försäljningsskatt på motorfordon, lagen (1978: 144) om skatt på vissa resor, lagen (1982: 691) om skatt på vissa kassetband, lagen (1982: 1200) om skatt på videobandspelare, lagen (1982: 1201) om skatt på viss elektrisk kraft,

2. lagen (1941: 251) om särskild varuskatt, lagen (1957: 262) om allmän energiskatt, lagen (1961: 372) om bensinskatt, lagen (1961: 394) om tobaksskatt, stämpelskattelagen (1964: 308), lagen (1968: 430) om mervärdesskatt, lagen (1972: 266) om skatt på annonser och reklam, lagen (1972: 820) om skatt på spel, lagen (1973: 37) om avgift på vissa dryckesförpackningar, vägtrafikskattelagen (1973: 601), lagen (1973: 1216) om särskild avgift för oljeprodukter, bilskrotningslagen (1975: 343), lagen (1977: 306) om dryckesskatt, lagen (1978: 69) om försäljningsskatt på motorfordon, lagen (1978: 144) om skatt på vissa resor, lagen (1982: 691) om skatt på vissa kassetband, lagen (1982: 1200) om skatt på videobandspelare, lagen (1982: 1201) om skatt på viss elektrisk kraft, *lagen (1983: 000) om skatt på omsättning av vissa värdepapper.*

3. lagen (1981: 691) om socialavgifter.

Lagen gäller även preliminär skatt, kvarstående skatt och tillkommande skatt som avses i uppbördslagen (1953: 272).

Lagen tillämpas inte om skatten eller avgiften fastställs eller uppbärs i den ordning som gäller för tull och inte heller beträffande restavgift, skattetillägg eller liknande avgift.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1984.

¹ Senaste lydelse 1983: 220.

4 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1971: 1072) om förmånsberättigade skattefordringar m. m.

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1971: 1072) om förmånsberättigade skattefordringar m. m. skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Förmånsrätt enligt 11 § förmånsrättslagen (1970: 979) följer med fordran på

1. skatt och avgift, som anges i 1 § första stycket uppbördslagen (1953: 272), samt skatt enligt lagen (1908: 128) om bevilningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter, lagen (1958: 295) om sjömansskatt, kupongskattelagen (1970: 624) och lagen (1983: 219) om tillfällig vinstskatt,

2. skatt enligt lagen (1968: 430) om mervärdesskatt,

3. skatt eller avgift enligt lagen (1928: 376) om särskild skatt å vissa lotterivinster, lagen (1941: 251) om särskild varuskatt, lagen (1957: 262) om allmän energiskatt, lagen (1961: 372) om bensinskatt, lagen (1961: 394) om tobaksskatt, stämpelskattelagen (1964: 308), lagen (1972: 266) om skatt på annonser och reklam, lagen (1972: 820) om skatt på spel, lagen (1973: 37) om avgift på vissa dryckesförpackningar, lagen (1973: 1216) om särskild avgift för oljeprodukter, bilskrotningslagen (1975: 343), lagen (1977: 306) om dryckesskatt, lagen (1978: 69) om försäljningsskatt på motorfordon, lagen (1978: 144) om skatt på vissa resor, lagen (1982: 691) om skatt på vissa kassettband, lagen (1982: 1200) om skatt på videobandspelare samt lagen (1982: 1201) om skatt på viss elektrisk kraft,

3. skatt eller avgift enligt lagen (1928: 376) om särskild skatt å vissa lotterivinster, lagen (1941: 251) om särskild varuskatt, lagen (1957: 262) om allmän energiskatt, lagen (1961: 372) om bensinskatt, lagen (1961: 394) om tobaksskatt, stämpelskattelagen (1964: 308), lagen (1972: 266) om skatt på annonser och reklam, lagen (1972: 820) om skatt på spel, lagen (1973: 37) om avgift på vissa dryckesförpackningar, lagen (1973: 1216) om särskild avgift för oljeprodukter, bilskrotningslagen (1975: 343), lagen (1977: 306) om dryckesskatt, lagen (1978: 69) om försäljningsskatt på motorfordon, lagen (1978: 144) om skatt på vissa resor, lagen (1982: 691) om skatt på vissa kassettband, lagen (1982: 1200) om skatt på videobandspelare, lagen (1982: 1201) om skatt på viss elektrisk kraft samt lagen (1983: 000) om skatt på omsättning av vissa värdepapper,

4. skatt enligt vägtrafikskattelagen (1973: 601) samt lagen (1976: 339) om saluvagnsskatt,

5. tull och särskild avgift enligt 39 § tullagen (1973: 670) samt avgift enligt lagen (1968: 361) om avgift vid införsel av vissa bakverk,

6. avgift enligt lagen (1967: 340) om prisreglering på jordbrukets område och lagen (1974: 226) om prisreglering på fiskets område,

¹ Senaste lydelse 1983: 221.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7. avgift som uppbärs med tillämpning av lagen (1959: 552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen (1981: 691) om socialavgifter.

Förmånsrätten omfattar ej restavgift och liknande avgift som utgår vid försummelse att redovisa eller betala fordringen och ej heller skatte- eller avgiftstillägg och förseningsavgift.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1984.

Motioner

1983/84: 63 av förste vice talmannen Ingegerd Troedsson (m) och Knut Wachtmeister (m)

I motionen yrkas att — — — i händelse av bifall till förslaget i propositionen om skärpta reavinstregler för aktier — — — avdraget på 3 000 kr. vid försäljning av tvåårsaktier höjs till 4 500 kr.

1983/84: 100 av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c)

såvitt avser yrkande

20. att riksdagen beslutar avslå förslaget om omsättningsskatt på vissa värdepapper.

1983/84: 127 av Olle Grahn m. fl. (fp)

I motionen yrkas att riksdagen avslår propositionen.

1983/84: 128 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp)

I motionen yrkas — — — med hänvisning till motion 86 — — — att riksdagen avslår propositionen.

1983/84: 157 av Knut Wachtmeister m. fl. (m)

I motionen yrkas att riksdagen avslår propositionen.

1983/84: 158 av Lars Werner m. fl. (vpk)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar

1. att, med godkännande av regeringens förslag i övrigt, 4 § i förslaget till lag om skatt på omsättning av vissa värdepapper ges följande lydelse:

Regeringens förslag

Motionärernas förslag

4 §

Skatten utgår med *en halv* procent av överlåtelsesumman (vederlaget).

Skatten utgår med *fem* procent av överlåtelsesumman (vederlaget).

I vederlaget — — — — — avslutsdagen.

2. att riksdagen beträffande beräkning av reavinst vid aktieförsäljning antar följande

Förslag till

Lag om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370)

Nuvarande lydelse

Motionärernas förslag

2 b) Avyttras aktie — — — — — beträffande innehavet.

Anskaffningskostnad för äldre aktie, som är noterad på börs eller föremål för liknande notering, och för äldre andel i aktiefond får bestämmas till ett belopp som motsvarar hälften av vad den skattskyld-

*Nuvarande lydelse**Motionärernas förslag*

dige erhåller för aktien eller andelen efter avdrag för kostnad för avyttringen. Kan den skattskyldige göra sannolikt att en beräkning enligt andra stycket leder till ett högre belopp, skall dock detta högre belopp anses som anskaffningskostnad.

Avyttras delbevis — — — 35 § 3 mom.

3. att riksdagen beträffande beskattning av reavinst vid aktieförsäljning antar följande:

Förslag till**Lag om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370)**

Härigenom föreskrivs att 35 § 3 mom. kommunalskattelagen (1928: 370) skall ha nedan angivna lydelse:

*Nuvarande lydelse**Motionärernas förslag*

35 §

3 mom. Realisationsvinst — — — än två år.

Avyttrar skattskyldig egendom som avses i detta moment och som den skattskyldige innehaft två år eller mera, är 40 procent av vinsten skattepliktig. Från sammanlagda beloppet av skattepliktig realisationsvinst enligt detta stycke under ett beskattningsår, minskat med avdragsgill del av förlust vid avyttring samma år av egendom som avses i detta stycke, äger skattskyldig åtnjuta avdrag med 3 000 kronor. Har den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med sin make, får sådant avdrag åtnjutas för dem båda gemensamt med 3 000 kronor. I intet fall får dock skattskyldig åtnjuta avdrag med högre belopp än som svarar mot sammanlagda beloppet av skattepliktig realisationsvinst enligt detta stycke minskat med avdragsgill del av förlust som nyss nämnts.

Avyttrar skattskyldig egendom som avses i detta moment och som den skattskyldige innehaft två år eller mera, är 75 procent av vinsten skattepliktig. Från sammanlagda beloppet av skattepliktig realisationsvinst enligt detta stycke under ett beskattningsår, minskat med avdragsgill del av förlust vid avyttring samma år av egendom som avses i detta stycke, äger skattskyldig åtnjuta avdrag med 1 000 kronor. Har den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med sin make, får sådant avdrag åtnjutas för dem båda gemensamt med 1 000 kronor. I intet fall får dock skattskyldig åtnjuta avdrag med högre belopp än som svarar mot sammanlagda beloppet av skattepliktig realisationsvinst enligt detta stycke minskat med avdragsgill del av förlust som nyss nämnts.

Kan tillämpning — — — avyttringen sker.

Har egendom som avses i detta moment avyttrats genom sådan tvångsförsäljning som anges i 2 §

Har egendom som avses i detta moment avyttrats genom sådan tvångsförsäljning som anges i 2 §

Nuvarande lydelse

första stycket 1) lagen (1978:970) om uppskov med beskattning av realisationsvinst, är – oavsett tidpunkten för förvärvet – *endast 40* procent av vinsten skattepliktig.

Motionärernas förslag

första stycket 1) lagen (1978:970) om uppskov med beskattning av realisationsvinst, är – oavsett tidpunkten för förvärvet – *75* procent av vinsten skattepliktig.

Skrivelser

Med anledning av propositionen har skrivelser inkommit från Svenska bankföreningen, Sveriges industriförbund och advokat Robert Melin.

Utskottet*Inledning*

I propositioner som förelagts riksdagen i höst har regeringen som ett led i sin ekonomiska politik föreslagit en rad åtgärder innefattande såväl utgiftsnedskärningar som avgifts- och skattehöjningar. De skattepolitiska förslag regeringen valt att lägga fram har bl.a. fördelningspolitisk bakgrund. Syftet är att säkerställa att välbeställda grupper i samhället får bära sin del av krispolitikens bördor.

I den nu aktuella propositionen föreslås en ökning av skatteuttaget på handeln med aktier. Förslaget innefattar en skärpning av realisationsvinstbeskattningen av börsaktier som innehafts två år eller längre (s.k. äldre aktier) och en ny omsättningsskatt på aktier och vissa andra värdepapper.

Realisationsvinstbeskattningen

Vid beräkning av realisationsvinst för aktier som innehafts mindre än två år beskattas hela vinsten och avräknas den faktiska anskaffningskostnaden för aktierna med sitt nominella belopp. För äldre aktier gäller däremot andra bestämmelser. Endast 40 % av vinsten är skattepliktig, och anskaffningskostnaden för en sådan aktie bestäms enligt huvudregeln till den genomsnittliga anskaffningskostnaden för samtliga äldre aktier av samma slag som den avyttrade. Vid sidan av denna huvudregel gäller i fråga om äldre börsnoterade aktier och andelar i aktiefonder en schablonregel som innebär att anskaffningskostnaden får bestämmas till hälften av försäljningspriset för aktien efter avdrag för kostnader för försäljningen. Vidare medges vid beräkning av vinst på äldre aktier – efter avräkning av förluster under året på sådana aktier – avdrag med ett belopp om 3000 kr. Schablonregeln innebär annorlunda uttryckt, att den skattepliktiga vinsten motsvarar 20 % av nettoförsäljningspriset. Detta i sin tur innebär att med nuvarande regler aktier till ett värde av 15000 kr. kan försälas utan skattekonsekvenser.

Enligt förslaget i propositionen skall anskaffningskostnaden för äldre

aktier enligt schablon få tas upp till endast 25 % av avyttringspriset efter avdrag för kostnader i samband med försäljningen. Någon annan ändring i reglerna föreslås inte.

I motionerna 157 av Knut Wachtmeister m. fl. (m), 128 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp) och 127 av Olle Grahn m. fl. (fp, m, c) yrkas avslag på propositionen i denna del. Förste vice talmannen Ingegerd Troedsson och Knut Wachtmeister (båda m) hemställer i motion 63 i andra hand att det extra avdraget om 3 000 kr. höjs till 4 500 kr., så att äldre aktier till ett värde av 15 000 kr. alltjämt skall kunna säljas utan skattekonsekvenser, medan Lars Werner m. fl. (vpk) i motion 158 begär väsentliga skärpningar av realisationsvinstbestämmelserna för aktier såväl i förhållande till propositionen som av reglerna i övrigt. Motionärerna anser att schablonregeln vid vinstberäkningen bör avskaffas och anskaffningsvärdet för äldre aktier bestämmas med utgångspunkt i verkliga kostnader och med hänsyn till kursförändringar under innehavet. De anser vidare att det extra avdraget bör sättas ned från 3 000 kr. till 1 000 kr. och att beskattningsnivån bör höjas från 40 % till 75 %.

Som motiv för avslag på förslaget om skärpning av realisationsvinstskatten återoppar motionärerna genomgående att den socialdemokratiska regeringen genom en rad beslut under innevarande mandatperiod försämrat villkoren för enskilt sparande i aktier, vilket enligt motionärerna innebär risk för minskad tillgång på riskvilligt kapital för näringslivet. Vpk däremot hävdar – med hänvisning till de kraftiga aktiekursstegringarna under de senaste åren – att bestämmelserna även med den i propositionen föreslagna ändringen kommer att vara alltför förmånliga.

Av propositionen framgår att den genomsnittliga värdestegringen på aktier som innehafts i två år f. n. ligger på ca 150 % och att kursuppgången för treåriga aktieinnehav överstiger 300 %. Syftet med schablonregeln är – som departementschefen framhåller – uteslutande att förenkla vinstberäkningen i sådana fall då svårigheter föreligger att utreda den verkliga anskaffningskostnaden för en försäld aktie, däremot inte att nedbringa beskattningsnivån. Mot bakgrund av de senaste årens mycket stora kursstegringar måste enligt utskottets mening antas att en tillämpning av schablonregeln i dess nuvarande utformning inte ger åsyftad beskattningseffekt.

Mot den bakgrunden finner utskottet – i likhet med departementschefen – det vara av fördelningspolitiska hänsyn angeläget att realisationsvinstskatten skärps. Förslaget i propositionen är enligt utskottets mening ägnat att leda till en rimligare beskattning av de betydande vinster som nu uppkommer på aktiemarknaden och tillgodoser således ett fördelningspolitiskt rättvisekrav. Med hänsyn härtill tillstyrker utskottet propositionen i denna del. Utskottet avstyrker således bifall till de motionsyrkanden som innebär avslag på förslaget om skärpt realisationsvinstbeskattning av aktier. Utskottet anser sig inte heller kunna biträda yrkandet i motion 63 om en uppräknig av det extra avdraget från 3 000 kr. till 4 500 kr. Yrkandet i

vpk-motionen 158 innebär inte bara ett slopande av schablonregeln och en minskning av schablonavdraget utan även nära en fördubbling av beskattningsnivån och måste därför bedömas som orealistiskt. Utskottet vill dessutom erinra om att kapitalvinstkommittén enligt sina direktiv har till huvuduppgift att söka utforma ett förenklat system för beskattningen av aktievinster där beskattningen träffar den verkliga vinsten vid en försäljning. I avvaktan på resultatet av kommitténs arbete bör – som departementschefen framhåller – den nu gällande beskattningsnivån om 40% ligga fast.

Skatt på omsättning av vissa värdepapper

Före 1979 utgick vid köp och byte av aktier, obligationer och värdepapper en omsättningsskatt i form av en fondstämpel. Denna slopades vid utgången av 1979 av främst tekniska och administrativa skäl.

I propositionen föreslås en omsättningsskatt på aktier av en annan modell än fondstämpeln. Den skall utgå med 0,5% av köpesumman hos såväl säljare som köpare. Skatten träffar både aktiehandel som sker under medverkan av fondkommissionär och s. k. direktaffärer, dvs. transaktioner som sker utan sådan medverkan. I dessa fall har dock skattskyldigheten begränsats till handel med en omslutning av minst 500 000 kr. per halvår.

I motionerna 100 av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c), 127 av Olle Grahn m. fl. (fp, m. c), 128 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp) och 157 av Knut Wachtmeister m. fl. (m) yrkas avslag på propositionen också i denna del. I motionerna åberopas liknande skäl som de vilka framförts som motiv för avslag på den föreslagna skärpningen av realisationsvinstskatten. I vpk-motionen 158 anses omsättningsskatten vara alltför försiktigt utformad, och motionärerna yrkar en tiodubbling av skatten till 5% i vardera sälj- och köpledet.

Av skäl som utskottet tidigare åberopat till stöd för ett ökat skatteuttag på realisationsvinster vid aktieförsäljning anser utskottet sig också böra biträda förslaget om en särskild omsättningsskatt på aktier. En sådan skatt kan också antas leda till en icke oväsentlig ökning av statens skatteintäkter. Utskottet tillstyrker således i princip förslaget om en omsättningsskatt på aktier och avstyrker samtliga motionsyrkanden i motsvarande del.

Representanter för Svenska bankföreningen och för fondkommissionärerna har vid en uppvaktning inför utskottet – Bankföreningen dessutom i en till utskottet ingiven skrivelse – hemställt att vissa typer av aktieaffärer undantas från omsättningsskatt. Föreningen använder benämningarna valutainlänning och valutautilänning. Med valutainlänning avser föreningen fysisk och juridisk person med hemvist i Sverige och med valutautilänning sådan person med hemvist utanför Sverige. Enligt föreningen bör från omsättningsskatteplikt undantas valutautilännings handel med aktier och övriga uppräknade värdepapper. Även omsättningen med utländska aktier

och värdepapper bör enligt föreningen undantas från skatteplikt. Föreningen framhåller att omsättningsskatten i den föreslagna utformningen kan väntas få besvärande konsekvenser, dels genom att utländska aktieplacerares affärer dras från Sverige, med förlorad tjänsteexport och minskat intresse för svensk aktiemarknad och svenskt näringsliv som följd, dels genom att konkurrenssituationen för svenska banker och svenska fondkommissionärer på den utländska aktiemarknaden allvarligt försämrats.

Utskottet kan ha viss förståelse för de av Bankföreningen framförda synpunkterna. Med den generella utformning som förslaget erhållit kommer en aktieomsättning att drabbas av skatt vare sig omsättningen sker här eller utomlands och vare sig omsättningen avser svenska eller utländska värdepapper.

Enligt utskottets mening är det rimligt att skatt generellt tas ut när fråga är om aktieomsättning där en valutainlänning uppträder som köpare eller säljare. Likaså bör skatt utgå när en valutautilänning omsätter svenska värdepapper genom en svensk kommissionär.

Däremot bör någon skatt inte utgå när en valutautilänning köper eller säljer utländska värdepapper genom en svensk kommissionär.

Genom utskottets ställningstagande tillgodoser man inte Bankföreningens krav att utlåningars placeringar i svenska aktier i Sverige skall undantas från beskattning. Kravet att omsättning av värdepapper utomlands mellan valutautilänningar skall undantas från skatt tillgodoses endast i den mån det är fråga om utländska värdepapper. Utskottet har undersökt möjligheterna att medge längre gående befrielse från skatt men funnit att undantagsregler av den innebörden skulle medföra kontrollproblem och risk för missbruk. Utskottet anser därför att man i vart fall i ett inledningskede och tills närmare erfarenheter vunnits av den nya lagstiftningen bör begränsa skattefriheten på det sätt utskottet nyss har förordat.

På grund av det anförda föreslår utskottet ett tillägg till första stycket av 3 § i den föreslagna lagen om skatt på omsättning av vissa värdepapper.

Ett problem av annan art har aktualiserats av Industriförbundet. Förbundet framhåller i en skrivelse bl. a. att det förhållandet att omsättningsskatten skall gälla utan undantag innebär att även sådana omsättningar som av exempelvis strukturella eller marknadstekniska skäl sker inom en aktiebolagskoncern kommer att träffas av skatt i samma omfattning som omsättningar mellan utomstående. Industriförbundet anser det angeläget att man inte motverkar önskvärda strukturomvandlingar inom näringslivet och hemställer därför att koncerninterna överlåtelser undantas från omsättningsskatten enligt de principer som vid sådana överlåtelser gäller i fråga om realisationsvinst på aktier.

De skäl som motiverar undantag från eljest gällande realisationsvinstregler vid aktieöverlåtelser inom en koncern kan enligt utskottets mening med fog göras gällande också i fråga om den i propositionen föreslagna omsättningsskatten på aktier. Utskottet anser således i likhet med Indu-

striförbundet att omsättningsskatt inte bör utgå vid sådana överlåtelser av aktier inom en koncern som avses i 35 § 3 mom. sjätte stycket KL. Utskottets ställningstagande föranleder ett tillägg i form av ett andra stycke till 3 § i omsättningsskatteförslaget.

De delar av propositionen som utskottet inte tagit upp till särskild behandling föranleder inte något särskilt yttrande från utskottets sida.

De i propositionen framlagda förslagen har inte remissbehandlats och inte heller remitterats till lagrådet. Inte minst mot den bakgrunden anser utskottet det angeläget att regeringen uppmärksamst följer upp lagstiftningen och dess praktiska tillämpning och föreslår de ändringar av bestämmelserna som kan komma att visa sig erforderliga.

I propositionen läggs fram förslag om ändringar i 1 § skattebrottslagen och i 1 § lagen om förmånsberättigade skattefordringar m. m. Ändringarna är avsedda att träda i kraft den 1 januari 1984. Förslag om ändring i samma författningsrum och med samma ikraftträdandetidpunkt har lagts fram i den till näringsutskottet hänvisade propositionen 1983/84: 62 om fortsatt stöd för åtgärder för att ersätta olja, m. m. samt för investeringar inom energiområdet. Även den till finansutskottet hänvisade propositionen 1983/84: 50 om löntagarfonder innehåller förslag om en motsvarande ändring i skattebrottslagen.

Utskottet, som tillstyrker proposition 48 och således också de i denna proposition föreslagna ändringarna i skattebrottslagen och lagen om förmånsberättigade skattefordringar, anser att den författningsmässiga regleringen av dessa lagrum bör ske i ett sammanhang. Utskottet har därför denna dag beslutat att propositionen i berörda delar överlämnas till justitieutskottet för vidare handläggning.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *skärpt realisationsvinstbeskattning*
att riksdagen med bifall till proposition 1983/84: 48 och med avslag på motionerna 1983/84: 127, 1983/84: 128, 1983/84: 157 och 1983/84: 158 antar det vid propositionen fogade förslaget till lag om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370);
2. beträffande *schablonavdrag*
att riksdagen avslår motion 1983/84: 63;
3. beträffande *omsättningsskatten på värdepapper*
att riksdagen med anledning av propositionen och med avslag på motion 1983/84: 100 yrkande 20 samt motionerna 1983/84: 127, 1983/84: 128, 1983/84: 157 och 1983/84: 158 antar det vid propositionen fogade förslaget till lag om skatt på omsättning av vissa värdepapper med den ändringen att 3 § erhåller följande som utskottets förslag betecknade lydelse:

Regeringens förslag

3 §. Skattskyldig är fondkommissionär som sluter avtal om omsättning av värdepapper som avses i 1 § eller medverkar till ett sådant avtal.

Vid omsättning där fondkommissionär inte medverkar är den skattskyldig som under ett halvt kalenderår omsätter värdepapper som avses i 1 § till ett värde av minst 500 000 kronor.

Utskottets förslag

3 §

3 §. Skattskyldig är fondkommissionär som sluter avtal om omsättning av värdepapper som avses i 1 § eller medverkar till ett sådant avtal. *Om den för vars räkning kommissionären medverkar inte är bosatt i Sverige skall skatt inte erläggas för hans led när omsättningen avser utländska värdepapper.*

Vid omsättning där fondkommissionär inte medverkar är den skattskyldig *som är bosatt i Sverige och* som under ett halvt kalenderår omsätter värdepapper som avses i 1 § till ett värde av minst 500 000 kronor.

Vid överlåtelse som avses i 35 § 3 mom. sjätte stycket kommunalskattelagen skall skatt inte utgå.

Utskottet hemställer att betänkandet behandlas efter endast en bordläggning.

Stockholm den 23 november 1983

På skatteutskottets vägnar

RUNE CARLSTEIN

Närvarande: Rune Carlstein (s), Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), förste vice talmannen Ingegerd Troedsson (m), Olle Westberg (s), Hagar Normark (s), Bo Lundgren (m), Ingemar Hallenius (c), Bo Forslund (s), Egon Jacobsson (s), Karl Björzén (m), Kjell Johansson (fp), Anita Johansson (s), Lars Hedfors (s) och Anna Lindh (s).

Reservationer

1. Skärpt realisationsvinstbeskattning (mom. 1)

Knut Wachtmeister (m), förste vice talmannen Ingegerd Troedsson (m), Bo Lundgren (m), Karl Björzén (m) och Kjell Johansson (fp) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 12 som börjar med "Av propositionen" och slutar i femte stycket med "av aktier" bort ha följande lydelse:

Mellan socialdemokraterna och de borgerliga partierna torde, såvitt utskottet kan bedöma, inte råda några delade meningar om angelägenheten

av att produktiva investeringar i näringslivet gynnas. Regeringen och den borgerliga oppositionen torde också vara eniga om att en gynnsam produktionsutveckling förutsätter att man så långt det är möjligt underlättar företagens försörjning med riskkapital.

Finansministern understryker i propositionen att en god kursutveckling på börsen underlättar en sådan försörjning och därför är av allmänt intresse. Han framhåller också att ett brett intresse för aktiesparande är från allmänna utgångspunkter positivt och bör uppmuntras.

Mot denna bakgrund finner utskottet det mycket anmärkningsvärt att regeringen genom olika åtgärder och i klar strid mot sina egna uttalanden söker motverka sparande i aktier. Enligt utskottets uppfattning kan en skärpt realisationsvinstskatt på aktier inte ha annat än rakt motsatt effekt till den regeringen säger sig eftersträva. Detsamma kan med fog sägas om flera andra beslut som på socialdemokratiskt initiativ tagits under senare tid. Utskottet tänker i sammanhanget på att skattereduktionen för aktiesparande enligt ett nyligen fattat riksdagsbeslut upphör vid utgången av detta år, att den 30-procentiga skattereduktionen för aktieutdelningar avskaffats med verkan fr. o. m. 1983, att företagen skall betala en 20-procentig skatt på 1984 års utdelningsinkomster och att skatten på förmögenhet höjs fr. o. m. 1984 års taxering. Vid denna taxering skall enligt ett förslag som inom kort skall behandlas av riksdagen gälla ett skatteuttag som i åtskilliga fall kan väntas bli närmast konfiskatoriskt. Även löntagarfondsförslaget kommer, om det antas, med stor sannolikhet att avsevärt minska intresset för sparande i aktier.

Utskottet anser sig därför böra biträda motionsyrkandena om avslag på förslaget om skärpt realisationsvinstskatt på aktier.

dels att utskottet under mom. 1 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionerna 1983/84: 127, 1983/84: 128 och 1983/84: 157 avslår det vid proposition 1983/84: 48 fogade förslaget till lag om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370) och motion 1983/84: 158.

2. Schablonavdrag (mom. 2)

Knut Wachtmeister (m), förste vice talmannen Ingegerd Troedsson (m), Bo Lundgren (m), Karl Björzén (m) och Kjell Johansson (fp) anser

dels att den mening i utskottets yttrande i femte stycket på s. 12 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "till 4 500 kr." bort ersättas av text med följande lydelse:

Som finansministern framhöll vid sitt möte med landets skattechefer krävs krafttag för att förenkla vårt skattesystem. Till de frågor som kräver mycket stora arbetsinsatser för såväl de skattskyldiga som taxeringsmyndigheterna hör realisationsvinstbeskattningen av aktier. Eftersom varje

aktiepost som säljs skall antas utgöra ett genomsnitt av säljarens tidigare förvärv genom t. ex. köp, nyemission, nya inköp, gåva eller arv föreligger stora svårigheter att göra erforderlig utredning. Med den tidigare schablonregeln och det extra avdraget på 3 000 kr. har tvåårsaktier alltid kunnat säljas utan skattekonsekvenser upp till ett belopp på 15 000 kr. om året. Med de skärpta schablonreglerna skulle med oförändrat 3 000 kr.-avdrag aktier till endast 10 000 kr. per år kunna försälas utan skattekonsekvenser. Både de skärpta schablonreglerna och penningvärdets fall talar för att avdraget bör höjas från 3 000 kr. till 4 500 kr. så att försäljning alltjämt skall kunna ske utan skatt upp till 15 000 kronors värde. Utskottet tillstyrker därför bifall till andrahandsyrkandet i motion 63 (m) innebärande att det extra avdraget vid aktieförsäljning höjs till 4 500 kr.

dels att utskottet under mom. 2 bort hemställa

att riksdagen under förutsättning av bifall till förslaget i propositionen om skärpt skatt på realisationsvinst vid aktieförsäljning med bifall till motion 1983/84: 63 beslutar anta följande

Förslag till

Lag om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370)

Häri genom föreskrivs i fråga om 35 § 3 mom. andra stycket kommunalskattelagen (1928: 370) att orden "3 000 kronor" ersätts med orden "4 500 kronor".

Denna lag träder i kraft dagen efter den dag, då lagen enligt uppgift på den har kommit ut från trycket i Svensk författningssamling. Den nya bestämmelsen tillämpas i fråga om avyttringar som sker efter den 24 oktober 1983.

3. Omsättningsskatten på värdepapper (mom. 3)

Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), förste vice talmannen Ingerd Troedsson (m), Bo Lundgren (m), Ingemar Hallenius (c), Karl Björzén (m) och Kjell Johansson (fp) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande som börjar på s. 13 med "Av skäl" och slutar på s. 15 med "vidare handläggning" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående kritiserat den kontinuerliga skärpningen av beskattningen av aktiesparande. I fråga om den föreslagna omsättningsskatten bör särskilt framhållas att propositionen inte varit föremål för sedvanlig remissbehandling och inte heller underställts lagrådets prövning. Det säger sig självt att konsekvenserna av ett förslag av den här arten är svåra för att inte säga omöjliga att överblicka utan tillgång till synpunkter från dem som förslaget närmast berör. Utskottet finner således att förslaget inte beretts i den ordning som förutsätts i grundlagen, och bl. a. med

hänsyn härtill anser utskottet sig böra avstyrka bifall till propositionen i denna del.

dels att utskottet under mom. 3 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionerna 1983/84: 100 yrkande 20, 1983/84: 127, 1983/84: 128 och 1983/84: 157 avslår det vid propositionen fogade förslaget till lag om skatt på omsättning av vissa värdepapper och motion 1983/84: 158.

